

Beheerplan herinrichting Ooijse Graaf

Beheerplan voor natuurontwikkeling, gebruik en terreinbeheer van de Ooijse Graaf.

Toekomstig beheer Ooijse Graaf

Kwaliteitskader voor natuurontwikkeling, gebruik en terreinbeheer van de Ooijse Graaf.

Opgesteld door K3 in samenspraak met ARK Rewilding Nederland (eigenaar huidige naastgelegen rietmoeras Kapittelhof) en Eindschenhof (toekomstig beheerder van het natuurgebied) en met behulp van ecologisch advies van Bureau Waardenburg en Gijs Kurstjens.

Versie 2 januari 2023

Inhoudsopgave

Inhoudsopgave	3
1. Inleiding en kader	4
1.1 Ooijse Graaf	4
1.2 Doel en betekenis beheerplan	4
1.3 Geografische afbakening, eigendom en beheer	6
2. Vitaal en biodivers laagdynamisch rietmoeras (principe 1)	7
2.1 Toelichting	7
2.2 Concrete eisen voor aanleg en beheer gedurende de uitvoeringsfase	8
2.3 Concrete eisen voor gebruik, beheer en onderhoud	10
3. Verbondenheid en robuustheid (principe 2)	11
3.1 Toelichting	11
3.2 Concrete eisen voor gebruik, beheer en onderhoud	12
4. Voor de mens beleefbare natuur (principe 3)	12
4.1 Toelichting	12
4.2 Amendement	14
4.3 Concrete eisen voor gebruik, beheer en onderhoud	14
5. Monitoring en kwaliteitsborging (principe 4)	16
5.1 Toelichting	16
5.2 Concrete eisen voor gebruik, beheer en onderhoud	16
Bijlage 1 Beoogd eindbeeld	18

1. Inleiding en kader

1.1 Ooijse Graaf

K3, Ark Rewilding Nederland en Eindschenhof zijn voornemens om de Ooijse Graaf – een oude rivierarm van de Waal gelegen in de Ooijpolder tussen de stuwwal en de Millingerwaard bij Nijmegen – te versterken. Om dit te realiseren is het bestaande rietmoeras door ARK begin 2022 hersteld door middel van kappen van bomen, afgraven van dammetjes en lokaal plaggen van vervuigd rietmoeras.

Daarnaast is het plan herinrichting Ooijse Graaf uitgewerkt voor herinrichting van 40 hectare landbouwgrond naast de Ooijse Graaf met tijdelijke zandwinning als motor. Van de 40 hectare wordt circa 33 hectare omgevormd naar natuur in de vorm van rietmoeras, waardevolle ondiepe oeverzones en open water. De overige 7 hectare wordt na zandwinning weer opgeleverd als landbouwgrond.

Omliggende landbouwgronden worden waar nodig en mogelijk opgehoogd met de vrijkomende teeltlaag. Door K3 is met inbreng vanuit de omgeving, overheden en klankbordgroep het inrichtingsplan opgesteld wat in een MER is getoetst op milieueffecten en is uitgewerkt tot een Voorkeurs alternatief / definitief inrichtingsplan.

Het definitief inrichtingsplan is getoetst aan de geldende natuurwetgeving door Bureau Waardenburg (Daamen & Emond, 2022).

Doelen project Herinrichting Ooijse Graaf:

- Het vergroten van het areaal rietmoeras in de Ooijse Graaf met 13 hectare om daarmee een robuuster leefgebied te realiseren voor moerasgebonden flora en fauna en een positieve bijdrage te leveren aan de biodiversiteit.
- Het ontwikkelen van een natuurlijke stapsteen tussen de Millingerwaard en de Duivelsberg op de stuwwal om zo de natuur- en landschapsverbinding te versterken en een positieve bijdrage te leveren aan de biodiversiteit.
- Een bijdrage leveren aan de realisatie van een robuuste klimaatbuffer om meer water voorradig te hebben voor droge perioden en beter water te kunnen bufferen in nattere perioden.
- Het verbeteren van de toegankelijkheid en de beleefbaarheid van de natuur in het projectgebied voor omwonenden en recreanten om zo de verbinding tussen mens en natuur een impuls te geven.
- Het op duurzame wijze winnen van oppervlaktedelfstoffen (zand en grind) ten behoeve van een maatschappelijke gewenste gebiedsontwikkeling en zo een bijdrage te leveren aan de grondstofvoorziening voor de nationale bouwopgave.

1.2 Doel en betekenis beheerplan

Voorliggende document is het beheerplan voor de voorgenomen natuurontwikkeling in het plangebied (figuur 1). Hierin is het gebruik en het beheer van het natuurgebied dat straks bestaat uit een terrein van 33 hectare natuur (deels water en deels rietmoeras) geborgd.

Dit document geeft inzicht in de ontwikkelingsdoelen, de gekozen uitgangspunten en de gemaakte afspraken uit de ontwerpfase. Het vormt de samenvatting van relevante aspecten uit het ontwerpproces en de m.e.r. studie.

Het beschrijft de richtlijnen voor de toegankelijkheid, het gebruik, de handhaving, het natuurbeheer en het onderhoud van het terrein. In het document is de input meegenomen die verkregen is vanuit

de huidige grondeigenaren en/of beheerders, de toekomstige beheerders, de beheerders van omliggende natuurgebieden (o.a. enkele particuliere natuurbeheerders in de directe omgeving) en het waterschap in het kader van het watersysteem.

Tot slot vervult het beheerplan ook een rol in de vergunningsaanvragen voor het project Herinrichting Ooijse Graaf (Ontgrondingenwet) en wordt het als een verplichting opgenomen in het bestemmingsplan.

De uitgangspunten voor de verdere ontwikkeling, gebruik, beheer en onderhoud zijn omschreven op basis van vier *leidende kwaliteitsprincipes*:

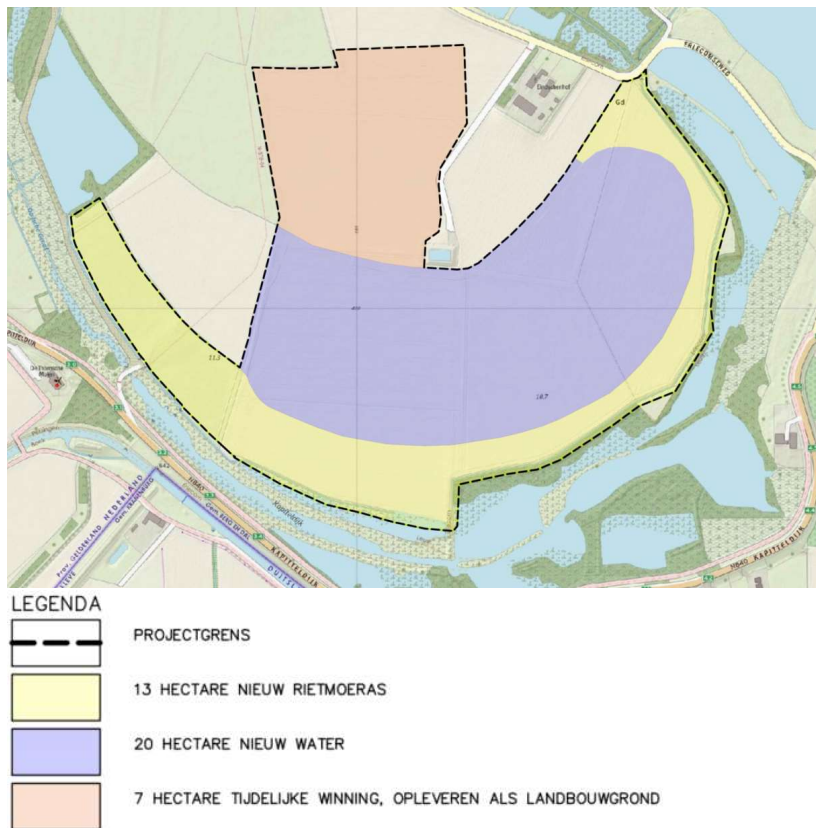
1. Vitaal en biodivers laagdynamisch rietmoeras
2. Verbondenheid en robuustheid
3. Voor de mens beleefbare natuur
4. Monitoring en kwaliteitsborging

Deze principes vormen de basis voor de inhoudelijke, kwalitatieve keuzes en afspraken. Zij verwoorden de ambities en doelen voor het gebied. Ook zijn eventuele restricties vanuit wet- en regelgeving en vanuit onderling gemaakte afspraken benoemd. Elk van deze principes is concreet uitgewerkt in "*afgeleide eisen*" voor ontwikkeling, gebruik, beheer en onderhoud.

1.3 Geografische afbakening, eigendom en beheer

Het beheerplan heeft betrekking op het plangebied van de herinrichting Ooijse Graaf

Figuur 1 toont het plangebied én het naastgelegen bestaande natuurgebied de Kraaijenhof.

Figuur 1: Kaart Plangebied.

Buiten het plangebied

Een deel van de afspraken die zijn gemaakt hebben betrekking op het bestaande natuurgebied Kraaijenhof en zijn hieronder specifiek opgenomen om de aanleg, het beheer en het behoudt van de hoogwatervluchtplaats(HVP) en de wandelroutes inclusief dijkopgang concreet en afdwingbaar te regelen. De locaties hiervoor zijn weergegeven in figuur 2. De HVP is jaarrond bij hoogwater in overleg met de eigenaar te gebruiken door Staatsbosbeheer (als beheerder van het aangrenzende buitendijkse natuurgebied). Praktische zaken zoals het plaatsen van een raster stemt beheerder Staatsbosbeheer af met de grondeigenaar van de HVP.

Figuur 2: Kaart bestaande natuurgebied Kraaijenhof met daar op in stippellijn de locatie van de wandelroutes ten behoeve van de toegankelijkheid en in een geel vlak de locatie van de hoogwatervluchtplaats ten behoeve van de grote grazers die worden ingezet voor natuurbeheer in de uiterwaarden.

2. Vitaal en biodivers laagdynamisch rietmoeras (principe 1)

2.1 Toelichting

Dynamisch moeras is van groot belang voor vogels, vissen, amfibieën en zoogdieren als bever en otter. Moeras omvat open begroeiingen met waterplanten, rietlanden en rietruigten. Reliëf in bodemhoogte draagt bij aan variatie tussen droogvallend moerasriet en natte poeltjes met waterplanten of overjarig waterriet.

Riet is een oeverplant die groeit op de overgang van ondiep open water naar andere begroeiingen zoals zachthoutoobos. Door uitlopers is riet in staat om ook tot een halve meter diep in het water te groeien. Aan de landzijde wordt het voorkomen van riet vooral bepaald door de hoogte van het

grondwater. Daar waar het te droog wordt gaan andere soorten (kruiden, struiken en bomen) domineren en kan verlanding en verbossing optreden, een natuurlijk proces.

Overigens omvat een goed ontwikkeld rietmoeras ook andere soorten oeverplanten waaronder lisdodde, mattenbies, heen, gele lis, grote zeggen etc. Rietmoeras vormt van nature vaak een mozaïek met diepere delen (ondiep open water met waterplantvegetaties) en hogere delen (eilandjes) met wilgenstruweel. Als we spreken over 1 ha rietmoeras dan kan er zeker 20% bestaan uit ondiep open water.

Wat betreft de provinciale natuurdoelstellingen zoeken we met ons streven naar vitaal laagdynamisch rietmoeras vooral aansluiting bij de natuurdoeltypen N05.04 Dynamisch Moeras en N04.02 Zoete plas (voor de nieuwe plas).

Zie bijlage 1 voor een nadere omschrijving van het beoogde eindbeeld. Qua soorten wordt hier primair ingezet op roerdomp, woudaapje en grote karekiet (broedvogels) als doelsoorten van het N2000-gebied Rijntakken.

Het functioneren en beheren van de waterhuishouding in het moeras gebeurt mede op basis van het watersysteem. Waterschap Rivierenland is op basis van de Keur (dit is een wettelijk kader) het bevoegd gezag voor het watersysteem in het gebied (zie de in paragraaf 2.2 opgenomen specifieke eis).

2.2 Concrete eisen voor aanleg en beheer gedurende de uitvoeringsfase

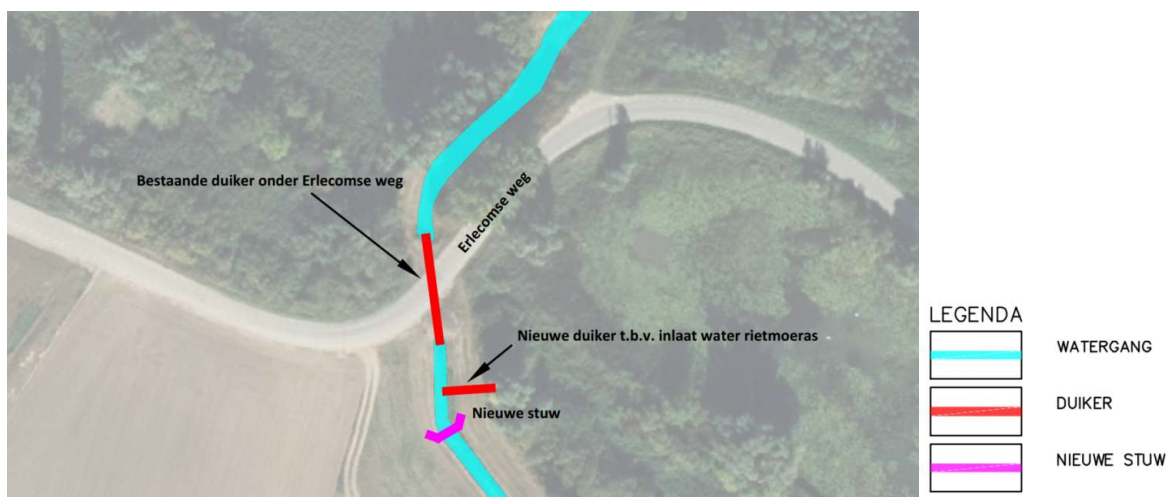
In de eerste twee jaar na feitelijke start van de ontgroning wordt 13 hectare nieuw rietmoeras aangelegd. De aanleg bestaat uit het ontgraven tot de goede bodemhoogte zoals opgenomen in de ontgrondingsvergunning en vervolgens door het inplanten met riet. De locatie waar het nieuwe rietmoeras aangelegd wordt is weergegeven op figuur 1.

Voor het aanleggen en de eerste jaren beheer en onderhoud leidt het kwaliteitsprincipe “vitaal laagdynamisch rietmoeras” tot de volgende concrete eisen:

- Voorafgaande of in het eerste groeiseizoen na het afgraven van de grond wordt riet aangeplant door middel van (specie met) wortelstokken of rietstekken, met name op plekken waar geen bestaande rietvegetaties in de nabijheid voorkomen. Te planten rietmateriaal kan uit de nabije omgeving gewonnen worden. Dit geeft de beste adaptatie aan de specifieke lokale condities. De rietaanplant dient op de locaties zoals weergegeven in figuur 1 plaats te vinden. Voor de uitvoering wordt een aantoonbaar gespecialiseerd bedrijf ingeschakeld. Ter ondersteuning van een goede rietontwikkeling kunnen tijdelijke werkpaden aanwezig blijven binnen het rietmoeras die uiterlijk aan het einde van de ontgrondingswerkzaamheden verwijderd dienen te worden.
- In de eerste 3 jaren na aanplant dient vraatschade door ganzen beperkt te worden. Om de populatie ganzen in het gebied binnen de perken te houden zijn een aantal manieren voorhanden zoals door het plaatsen van exclusies met gaas en linten (zie Waterrijk in Park Lingezegen).

- In de eerste 3 jaren na aanleg van het rietmoeras dienen, ter voorkoming van te veel struweelvorming, maatregelen getroffen te worden op droogvallende slikkige delen en/of de meest hoge delen (tussen ca. 9-9.5m + NAP). Daarbij kan bijvoorbeeld gedacht worden aan het vroegtijdig verwijderen van de wilg en/of de zwarte els met wortel bij kieming. Wanneer er eenmaal een dichte riet- en/of moerasbegroeiing aanwezig is zal de struweelvorming nauwelijks nog voet aan de grond krijgen.
- Het watersysteem wordt aangelegd zoals in de watervergunning van Waterschap Rivierenland is/wordt vastgelegd.
- Op de scheiding tussen de landbouwgrond en nieuwe plas dient voorafgaande aan de oplevering van de ontgroning een struweelhaag geplaatst te worden.
- Het bestaande en nieuwe rietmoeras zal door uitvoering van de herinrichting deels gevoed gaan worden met water uit plas Kraaijenhof. Om de kwaliteit van het in te laten water te borgen dient gedurende de uitvoeringsperiode van de ontgroning de waterkwaliteit van plas Kraaijenhof en het bestaande rietmoeras bemonsterd en geanalyseerd te worden op de parameters; pH, Ca, Mg, HCO₃, P_{tot}, ortho-P, Fe, SO₄ of S-gehalte, N_{tot} & NH₄.

De resultaten hiervan worden jaarlijks met het waterschap besproken. Indien de waterkwaliteit van plas Kraaijenhof door de specialisten van Waterschap Rivierenland onverhoopt als onvoldoende wordt bevonden voor de ontwikkeling van rietmoeras, dan dient de duiker (zoals weergegeven in figuur 3) die het rietmoeras verbindt met de plas Kraaijenhof zodanig aangepast te worden dat er geen verbinding met het rietmoeras meer is.

Figuur 3: Kaart met nieuwe duiker t.b.v. inlaat van water in het rietmoeras.

2.3 Concrete eisen voor gebruik, beheer en onderhoud

Voor het gebruik, beheer en onderhoud leidt het kwaliteitsprincipe 'vitaal laagdynamisch rietmoeras' tot de volgende concrete eisen gedurende het voortbestaan van het gebied:

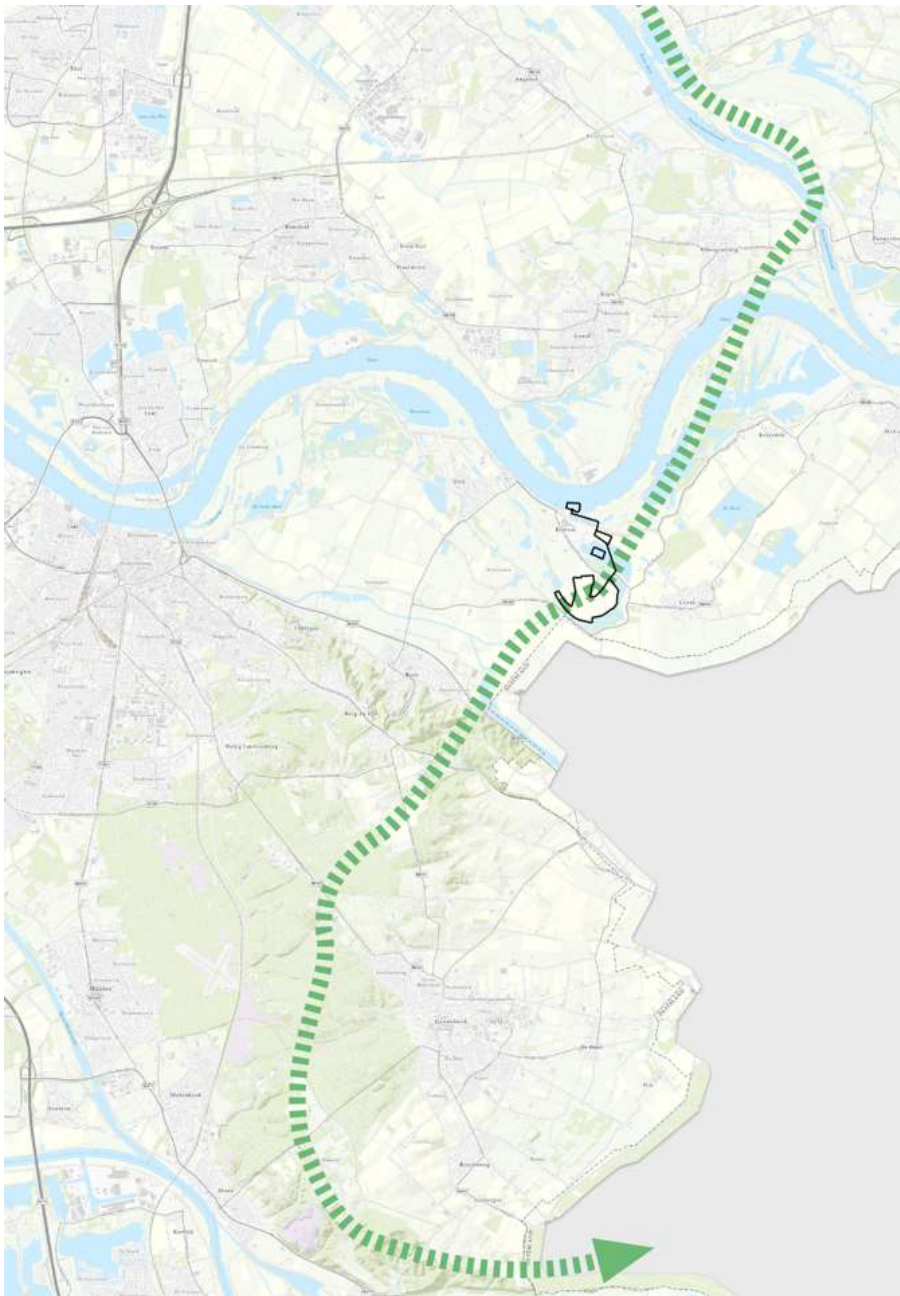
- Voor het ontwikkelen en behouden van laagdynamisch rietmoeras zijn met name de hydrologische condities bepalend. Als deze goed zijn, kan het natuurlijke proces van verruiging, verlanding en verbossing zo lang mogelijk worden vertraagd. Gezien dit belang blijven beheerders ook in de toekomst waakzaam op eventueel benodigde aanpassingen in het watersysteem met positief effect voor rietmoeras, met als randvoorwaarde dat overige functies (zoals landbouw en wonen) niet geschaad worden. De hydrologische randvoorwaarden voor rietmoeras zijn samengevat: hoog winterpeil, hoog voorjaarspeil, geleidelijk uitzakkend tot zomer en periodieke droogval in (na)zomer.
- Na aanleg wordt er binnen de bestemming natuur geen gebruik gemaakt van gewasbeschermingsmiddelen.
- Na aanleg is bemesting binnen de bestemming natuur niet toegestaan, omdat dit niet bijdraagt aan de ontwikkeling en instandhouding van het beoogde natuurtype.
- Om grootschalige verruiging van bestaand en nieuw rietmoeras tot bos tegen te gaan zal er, indien dit nodig blijkt, aanvullend beheer plaatsvinden, buiten het broedseizoen.
- Een beheeringreep zoals maaien wordt alleen gedaan als dat nodig is voor de ontwikkeling of instandhouding van een beheertype, en niet omdat het netter is of omdat het maaisel elders nodig is.
- Is het niet mogelijk om d.m.v. het beheer het afgesproken natuurdoeltype te ontwikkelen of te handhaven, dan vindt aanpassing plaats van beheer of van natuurdoeltype op basis van deskundige inbreng.
- Hoewel beperkt in omvang, zullen op de hogere zones(>9+NAP) in het plangebied ruigte en struwelen ontstaan (na de eerste periode van 3 jaar na aanleg rietmoeras). De natuur bepaald hier zelf de zonering voor. Ingrijpen op deze hogere delen is niet nodig omdat ruigte en struwelen onderdeel zijn van een goed samenhangend dynamisch moeras.
- Het waterschap Rivierenland bepaalt hoe het onderhoud op maaipaden en watergangen die op de Legger van het waterschap staan wordt uitgevoerd.

3. Verbondenheid en robuustheid (principe 2)

3.1 Toelichting

Realisatie van het nieuwe natuurgebied zorgt voor het versterken van het oostelijk deel van de meander van de Ooijse Graaf, die strategisch is gelegen tussen de grootschalige riviernatuur van de Erlecomse Waard/ Millingerwaard en de beboste stuwwal met de Duivelsberg. Zie figuur 4 voor de ligging in groter verband.

Het gebied maakt dus onderdeel uit van deze verbinding die als hoofddoel heeft de uitwisseling van fauna tussen grote bestaande, maar nog geïsoleerde natuurgebieden (Veluwe, Nijmeegse stuwwal) en nieuwe natuurterreinen in het rivierengebied. Denk daarbij aan soorten als das, boommarter, otter, ree, wild zwijn en wolf en op termijn ook aan edelhert en grote grazers.

Figuur 4: Natuurverbinding Veluwe – Reichswald

In termen van natuurtypen spreken we van Rivier- en moeraslandschap (N01.03). Rivier- en moeraslandschap omvat de buitendijkse gebieden langs rivieren waar de grote waterdynamiek van de rivieren en successie in combinatie met integrale begrazing door grote grazers het landschap bepalen. In de binnendijkse gebieden wordt het landschap bepaald door o.a. grondwaterwaterstandfluctuaties met beperkte waterdynamiek, hoogteverschillen, natuurlijke begrazing en successie.

In het beheertype rivier- en moeraslandschap en het meer laagdynamische binnendijkse gebied zijn naast grote grazers ook top-predatoren als zeearend karakteristiek en kan de bever sterke invloed hebben op het landschap. Ook aanwezigheid van grote zoogdieren zoals edelhert, wild zwijn en ree in meer natuurlijke dichtheden zijn van belang.

3.2 Concrete eisen voor gebruik, beheer en onderhoud

Voor het gebruik, beheer en onderhoud leidt het kwaliteitsprincipe 'verbondenheid en robuustheid' tot de volgende concrete eisen:

- Er worden binnen het plangebied geen maatregelen genomen waardoor het functioneren van de ecologische verbindingszone, zoals beschreven in de vorige paragraaf, als geheel in het geding komt.
- Natuurlijke begrazing draagt bij aan ecologische ontwikkeling van het gebied. Het areaal te begrazen natuur in het plangebied zelf is te smal en klein waardoor dit momenteel niet mogelijk is. Wanneer er door aansluitende natuurontwikkeling een groter areaal aaneengesloten begraasbare natuur ontstaat kan er in de toekomst mogelijk wel overgegaan worden op natuurlijke begrazing onder concrete voorwaarde van en met instemming van de betreffende eigenaar.

4. Voor de mens beleefbare natuur (principe 3)

4.1 Toelichting

Om de verbinding tussen mens en natuur te borgen is het belangrijk dat de natuur beleefbaar en toegankelijk is voor omwonenden (zie paragraaf 4.2).

Voor de doelsoorten van dynamisch rietmoeras is het eveneens van belang dat er voldoende rust in het gebied is. Dit vraagt om een goede balans tussen toegankelijkheid en kwetsbare natuurwaarden. Deze uitgangspunten zijn bepalend geweest voor de keuzes binnen het project Herinrichting Ooijse Graaf met betrekking tot toegankelijkheid en het realiseren van voorzieningen.

Zo wordt er onderscheid gemaakt tussen wandelroutes met een halfverharding (ook voor minder validen) en struinzones. Vanaf de Thornsche Molen zal een halfverharding worden toegepast tot aan de vogelkijkhut en terug. Ook de verbinding tussen de Erlecomseweg en de Erlecomsedam wordt in de vorm van een halfverharding gerealiseerd. De verbinding tussen de Erlecomseweg en de vogelkijkhut zal gemaakt worden door middel van een struinzone/route over de kade die tussen de plas en het rietmoeras ligt. De wandelroutes, struinzone, dijkopgang, informatiebord en het

vogelobservatiepunt zijn weergegeven in figuur 4. Al deze voorzieningen worden uiterlijk 2 jaar na start ontgroning aangelegd.

Legenda

- Wandelroute Plas Kraaijenhof
- - - Wandelroute vogelkijkhut
- ... Struinzone
- Toegangspoort
- A Vogelobservatiepunt
- B Informatiebord
- C Dijkopgang

Figuur 4. Voorzieningen t.b.v. beleving

Ook voor de toekomst is het zaak om deze balans tussen extensieve recreatie en natuur scherp in de gaten te blijven houden. Wanneer natuurdoelstellingen niet tot ontwikkeling komen door een te hoge intensiteit aan recreatie kunnen hier zo nodig aanvullende regels voor gemaakt worden ter voorkoming van schade, verstoring en vervuiling van de natuur.

4.2 Amendement

Bij het vaststellen van het bestemmingsplan Herinrichting Ooijsse Graaf op 14 december 2023 is doormiddel van een amendement door de gemeenteraad besloten dat er tenminste een wandelroute gerealiseerd dient te worden aan de noordzijde van de plas. Voorkeur heeft een route aan de noordzijde van de plas met een natuurlijke invulling en grenzend aan het landbouwgebied. Een alternatieve optie is een wandelroute vanaf de Kerkdijk, ter hoogte van het zevenmetergat richting de Erlecomseweg, waardoor vrijwel direct aansluiting mogelijk is op de wandelroute plas Kraaijenhof. Omdat deze alternatieve route afhankelijk is van draagvlak bij grondeigenaren is het amendement vertaald naar een zoekgebied. Dit zoekgebied is weergegeven in figuur 5. Gedurende de uitvoering van de plan zal de initiatiefnemer toewerken naar de aanvullende route en deze uiterlijk bij oplevering van het plan openstellen.

Figuur 5. Zoekgebied wandelroute tussen de Kerkdijk en de Erlecomseweg.

4.3 Concrete eisen voor gebruik, beheer en onderhoud

Voor het gebruik, beheer en onderhoud leidt het kwaliteitsprincipe 'voor de mens beleefbare natuur' tot de volgende concrete eisen:

- Keuze voor beperkte toegankelijkheid van het gebied en situering van de halfverharde wandelpaden op afstand van de meest kwetsbare natuur.
- Keuze voor struinmogelijkheden door het gebied beperken tot langs de randen van het rietmoeras en slechts alleen aan de zuidzijde van de plas. Gebruik maken van natuurlijke

oplossingen om toegankelijkheid te beperken, bijvoorbeeld door slimme aanplant van stekelstruweel of aanleggen van water.

- De wandelpaden en struingebieden zijn opengesteld van zonsopgang tot zonsondergang. Honden zijn alleen aangelijnd toegestaan.
- Half verharde paden ten behoeve van minder validen worden een maal per jaar bijgewerkt om gaten te voorkomen. Waar nodig worden de bermen gemaaid. De vogelkijkhut dient te voldoen aan geldende richtlijnen op het gebied van toegankelijkheid en veiligheid. Dit omvat onder meer een jaarlijkse inspectie, waarbij eventuele schade of noodzakelijk onderhoud wordt vastgesteld en uitgevoerd.
- Minimaal 2 maal per jaar maaien van de scheidende kade om verruiging te voorkomen en doorzicht te behouden.
- Al deze voorzieningen worden uiterlijk 2 jaar na start ontgroning aangelegd en opengesteld.
- De wandelroutes, struinzone, dijkopgang, informatiebord en het vogelobservatiepunt zoals weergegeven in figuur 4 dienen uiterlijk 2 jaar na start ontgroning aangelegd en opengesteld te worden.
- De betreffende grondeigenaar zorgt voor een reglement voor het gebruik van het natuurgebied. Dit reglement kan jaarlijks aangepast worden en dient er op gericht te zijn om verantwoord gebruik van het natuurgebied te waarborgen.

5. Monitoring en kwaliteitsborging (principe 4)

5.1 Toelichting

In de huidige situatie is het plangebied in agrarisch gebruik. In de eindsituatie – dus na de tijdelijke zandwinning en herinrichting – is 33 hectare landbouwgrond omgevormd naar natuur.

Deze functieverandering wordt vastgelegd in het bestemmingsplan en waarborgt het toekomstig voortbestaan van het gebied als natuur, ook in geval van een wisseling van eigenaar of beheerder. Dit beheerplan is als voorwaardelijke verplichting opgenomen in het bestemmingsplan.

Optimaal beheer van een dynamisch rietmoeras vraagt specifieke ecologische en hydrologische kennis. Te meer omdat het waterpeil in de Ooijse Graaf onder meer afhankelijk is van buitendijkse rivierwaterstanden – welke onder invloed staan van klimaatverandering en bodemdaling van de rivier – is er enige mate van onzekerheid over de juiste (beheer)omstandigheden in de toekomst.

Dit maakt het belangrijk om klimaat ontwikkelingen goed te monitoren, de opgedane kennis te borgen, alsmede deze kennis te delen met aangrenzende terrein- en waterbeheerders.

Om tot een optimale natuurontwikkeling te komen trekken K3, Eindschenhof en Stichting Ark gezamenlijk op bij het aanleggen en tot ontwikkeling brengen van het nieuwe natuurgebied.

Het beheerplan is als voorwaardelijke verplichting als bijlage van de regels van het bestemmingsplan opgenomen. Als er bij de gemeente Berg en Dal vanuit de omgeving vragen worden gesteld of opmerkingen worden gemaakt in het kader van de naleving van dit beheerplan kan de gemeente een extern adviseur in huren om hier inhoudelijk op te adviseren.

5.2 Concrete eisen voor gebruik, beheer en onderhoud

Voor het gebruik, beheer en onderhoud leidt het kwaliteitsprincipe ‘monitoring en kwaliteitsborging’ tot de volgende concrete eisen:

- Aantoonbare kennis van zaken bij de beheerder. Dit kan door middel van de volgende opties: (1) certificering (bijvoorbeeld www.part-ner.nl), (2) lid van een agrarische natuurvereniging, (3) reeds (succesvol) beheerder van een natuurgebied met vergelijkbare beheertypen (en dus beheer) of het betrekken van een professioneel ecologisch adviesbureau.
- Jaarlijks organiseren de beheerders (beheerder van het plangebied samen met de omliggende terreinbeheerders ARK Rewilding en Staatsbosbeheer) een onderling afstemmingsoverleg. Hierin is aandacht voor vegetatieontwikkeling in relatie tot het beheertype, monitoring en voor zaken als recreatief medegebruik. Op basis van dit voortgangsoverleg wordt het beheer indien nodig aangepast met als uitgangspunt de doelstellingen van het beheerplan. Indien de drie beheerders het oneens zijn met elkaar wordt er een externe adviseur ingeschakeld om tot een oordeel te komen. De beheerders wisselen de organisatietaak jaarlijks af.

- De beheerder zorgt voor monitoring van het plangebied welke aansluit op de SNL-monitoring. Deze richt zich op kwaliteit en wordt uitgedrukt in aantal kwalificerende beheertypen en aantal kwalificerende flora- en faunasoorten voor de betreffende beheertypen (zie www.bij12.nl/monitoringennatuurkwaliteit). Monitoring kent een frequentie van eenmaal per zes jaar, en wordt opgestart in het eerste jaar ná aanleg van het nieuwe rietmoeras. De monitoring wordt uitgevoerd om inzicht te krijgen in de kwaliteit van het natuurgebied en stelt de beheerders in staat om op basis van de resultaten het beheer te optimaliseren.
- In de gehele Gelderse Poort vindt jaarlijkse monitoring van bijzondere broedvogels in afstemming met de provincie plaats. Het huidige natuurgebied Ooijse Graaf maakt hier onderdeel van uit. De beheerder van het plangebied verleent medewerking aan de provincie zodat ook deze aanvullende monitoring in het gebied plaats kan vinden.

Behalve kwalificerende beheertypen en (doel)soorten richt de monitoring zich gedurende de uitvoering van de herinrichting ook op de hydrologische ontwikkeling.

- In het gebied zijn twee meetpunten geplaatst die fluctuaties in het oppervlaktewaterpeil continu vastleggen: één in de plas Kraaijenhof en een tweede in het bestaande rietmoeras Ooijse Graaf. Voor de monitoring van het grondwater worden voorafgaand aan de uitvoering extra peilbuizen het plangebied geplaatst. Hiervoor is een apart monitoringsplan opgesteld die is gekoppeld aan de ontgrondingsvergunning. Deze peilbuizen worden periodiek uitgelezen en vastgelegd in een jaarlijkse voortgangsrapportage (grafiek met beknopte toelichting gerelateerd aan rivierstanden). Bevindingen worden door de beheerders met elkaar gedeeld tijdens het jaarlijkse beheeroverleg.

Bijlage 1 Beoogd eindbeeld

Het bestaande natuurgebied Kraaijenhof, het bestaande rietmoeras Ooijse Graaf en het nieuwe natuurgebied Ooijse Graaf vormen samen een stapsteen in de toekomstige ecologische verbindingszone Erlecomse Waard – Duivelsberg. Binnen deze verbindingszone is ruimte voor natuurlijke processen die horen in de Gelderse Poort en in dit deel van het rivierengebied, zoals spontane vegetatie ontwikkeling, begrazing en rivierkwel.

In termen van natuurtypen spreken we van Rivier- en moeraslandschap (N01.03) in de buitendijkse gebieden langs rivieren waar de grote waterdynamiek van de rivieren en successie in combinatie met integrale begrazing door grote grazers het landschap bepalen. In binnendijkse gebieden wordt het landschap bepaald door beperkte waterstandsdynamiek o.a. grondwaterwaterstandfluctuaties, begrazing, hoogteverschillen en successie. In beide deelgebieden zijn ook top-predatoren als zeearend karakteristiek en daarnaast kan ook de bever invloed hebben op het landschap. Ook aanwezigheid van grote zoogdieren zoals edelhert in meer natuurlijke dichtheden zijn van belang.

Voor een concrete weergave van doelstellingen op het nieuwe natuurgebied is aansluiting gezocht bij het natuurbeheerplan van de Provincie Gelderland. De kaart van het natuurbeheerplan is in onderstaande figuur aangevuld met natuurdoeltype N05.04 Dynamisch Moeras, N04.02 Zoete plas, N12.02 Kruiden en faunarijk grasland en L01.06 Struweelhaag.

Specifiek voor het natuurgebied Ooijse Graaf is het eindbeeld een Dynamisch rietmoeras (N05.04) in combinatie met waterberging (beheertype Zoete Plas N04.02). Dynamisch moeras is van groot belang voor vogels, vissen, amfibieën en zoogdieren als bever en otter. Moeras omvat open begroeiingen met waterplanten, waterriet, lisdodde en biezen in het water, rietlanden en rietruigten. Natuurlijk reliëf draagt bij aan variatie tussen droogvallend moerasriet en natte poeltjes met waterplanten of overjarig waterriet. Daarnaast is ruimte voor (bestaand) ooibos (beheertype Rivier- en beekbegeleidend bos) (N14.01), een struweelhaag (L01.06) en kruiden- en faunarijk grasland (N12.02).

Beoogd eindbeeld met ligging van aanvullende beheertypen N04.02, N05.04 en L01.06, op basis van natuurbeheerplan provincie Gelderland.